

3.1 Bruto- en nettoloon

Het **brutoloon** of **brutosalaris** is het arbeidsinkomen dat een werkgever met een werknemer heeft afgesproken. Op het brutoloon worden loonheffing, pensioenpremies en andere bedragen ingehouden. Daarom krijg je netto minder in handen. De **loonheffing** op je loonstrook of salarisspecificatie is de optelsom van de loonbelasting en de premies volksverzekeringen. De **loonbelasting** wordt door de overheid gebruikt voor collectieve voorzieningen. De **premies volksverzekeringen** worden op het loon ingehouden om de sociale uitkeringen waarop iedere burger in Nederland recht heeft, te kunnen betalen (AOW, Anw, AKW, Wlz).

Ook betaal je meestal een **pensioenpremie**. Zo spaar je via je werk extra voor je 'oude dag'. De **loonkosten** van een werknemer zijn voor de werkgever hoger dan je brutoloon. Zo betaalt je werkgever bijvoorbeeld nog een extra bedrag aan pensioenpremie. Ook betaalt je werkgever de **inkomensafhankelijke zorgbijdrage**. En de sociale premies voor de **werknemersverzekeringen** zoals de Wwz en de WIA worden grotendeels door werkgevers betaald. In ruil hiervoor hebben werknemers bij ontslag of arbeidsongeschiktheid recht op een Werkloosheidsuitkering of een WIA-uitkering.

3.2 Koopkracht loon

Een **nominale** stijging van je (loon) inkomen is de toename van het inkomen in geld. Dit betekent niet automatisch dat je meer kunt kopen. Daarvoor moet je ook naar de inflatie kijken. **Inflatie** is de stijging van het prijspeil. Inflatie leidt tot geldontwaarding: het geld wordt minder waard. Door de inflatie kun je met je inkomen minder goederen kopen: je koopkracht neemt af. De **reële** inkomensstijging is de **koopkrachtstijging** van je inkomen. Van een koopkrachtstijging van je inkomen is alleen sprake als de procentuele stijging van je inkomen hoger is dan de procentuele stijging van het prijspeil.

3.3 Nog meer inkomens

Er bestaan verschillende inkomensbronnen. Alle beloningen voor verrichte arbeid behoren tot het **arbeidsinkomen**. Voorbeelden van arbeidsinkomens zijn loon of salaris voor werknemers, honorarium voor artsen en advocaten, gage voor artiesten, courtage voor makelaars en royalty's voor schrijvers. Alle beloningen voor het ter beschikking stellen van bezittingen heten **inkomen uit bezit** of **vermogensinkomen**. Voorbeelden van vermogensinkomens zijn rente, huur, pacht en winst.

Over je arbeids- en vermogensinkomen moet je belasting en premies betalen. Dit geld wordt gedeeltelijk gebruikt om overdrachtsinkomens te kunnen betalen. **Overdrachtsinkomen** is door de overheid overgedragen inkomen zonder directe tegenprestatie. Voorbeelden van overdrachtsinkomens zijn de sociale uitkeringen, studiefinanciering, huurtoeslag en zorgtoeslag.

3.4 Inkomensverschillen

Niet iedereen verdient evenveel. **Oorzaken van inkomensverschillen** zijn: 1 Schaarste op de arbeidsmarkt, 2 Productiviteit en prestatie, 3 Opleiding en scholing, 4 Verantwoordelijkheid, 5 Leeftijd en ervaring, 6 Risico, zwaarte, en (on)aangenaamheid van het werk, 7 Aanleg/talent, 8 Arbeidstijd, 9 Vermogensbezit.

Het **gemiddelde loon per werknemer** is het totaal in een jaar verdiende loon-inkomen gedeeld door het aantal werknemers. Het **modale inkomen** is het meest voorkomende inkomen zoals dat wordt geschat door het CPB. Het **gemiddelde inkomen per inwoner** bereken je door het totaal in een jaar verdiende inkomen (= nationaal inkomen) te delen door het aantal inwoners. Iedereen boven de 15 jaar heeft in Nederland recht op een minimumloon. Het **minimumloon** is een door de overheid vastgesteld loon dat werknemers van 15 jaar en ouder minimaal moeten verdienen.

3.5 Inkomensverdeling

De personele inkomensverdeling kan in een grafiek worden weergegeven met een Lorenzcurve. Een **Lorenzcurve** geeft aan hoeveel procent van het totale inkomen wordt verdiend door hoeveel procent van de mensen. Naarmate een Lorenzcurve dichterbij de diagonale lijn ligt, zijn de inkomens gelijkmatiger verdeeld. Naarmate de curve verder verwijderd is van de diagonale lijn zijn de relatieve inkomensverschillen groter. Uit de grafiek kan de Gini-coëfficiënt worden afgeleid. De **Gini-coëfficiënt** is gelijk aan 0 als iedereen evenveel verdient en is gelijk aan 1 als 1 persoon alles verdient en de rest niets. De Gini-coëfficiënt is in ontwikkelingslanden groter dan in de rijkere landen.